

Korkeasaaren eläintarhan toimintakertomus vuodelta 2011

1. Yleistä

Korkeasaari on yksi maailman vanhimmista eläintarhoista (perustettu vuonna 1889). Eläintarhasta on kehittynyt ympäristönsuojelutyöstään tunnettu, aktiivinen ja elämyksellinen luontokeskus. Toiminnan perustana on luonnon monimuotoisuuden suojeleminen, ympäristötietoisuuden lisääminen, asiakaslähtöisyys ja eläinten hyvinvointi.

Tehtäväänsä Korkeasaari toteuttaa ylläpitämällä monipuolista eläimistöä mahdollisimman luonnonmukaisissa oloissa ja noudattamalla eläinten hoidon uusinta tietämystä. Lajistokokoelmassa painotus on harvinaisten ja uhanalaisten lajien tarhaamisessa. Kävijöille tarjotaan luontoaiheisia elämyksiä myös ylläpitämällä ja kehittämällä perinteistä Korkeasaaren kansanpuiston miljöötä. Eläintarhan keskeistä toimintaa on osallistua koulujen opetus- ja valistustyöhön ja harjoittaa alan tutkimusta.

Eläintarhan johtokunta hyväksyi 26.5.2011 Korkeasaaren eläintarhan kehittämisen yleissuunnitelman vuosiksi 2012–2022. Päämääränä yleissuunnitelmatyölle on niveltää Korkeasaari osaksi itäisen Helsingin tulevia liikenne- ja infrastruktuuriratkaisuja (mm. Kalasataman kaupunginosa ja Kruunusillat). Yleissuunnitelma tähtää siihen, että Korkeasaaresta muodostuu kolmen Korkeasaaren muodostama kokonaisuus (Eläintarha, Itämeri ja näyttelyt). Yleissuunnitelman tarkoitus on integroida Korkeasaari aikaisempaa paremmin Helsingin keskustan kaupunkirakenteeseen ja julkisen liikenteen verkostoon.

Tulevaisuuden suunnittelun keskeisinä periaatteina ovat eläinten hyvinvoinnin lisäksi asiakaskokemuksen syventäminen ja kestävä kehitys mukainen rakentaminen ja toiminta. Korkeasaaren elämyksellisyyttä, ympärivuotisuutta ja luonnonsuojelutehtävää korostetaan uudistamalla eläintarhaa ja perustamalla uusi modernia tekniikkaa hyödyntävä näyttelykeskus sekä Itämeri-toimintakeskus.

Vuoden 2011 aikana Eläintarha on osallistunut ALTA-verkoston kautta Venäjän ja Kiinan alueen suurten kissojen (amurinleopardi, amurintiikeri) suojeleohjelmaan. Samoin on kerätty varoja suurten kädellisten suojelukampanjaan. Korkeasaari osallistui Venäjällä käynnistyvään metsäpeurojen suojelutyöhön lahjoittamalla eläimiä yhdessä muiden suomalaisten tarhojen kanssa Moskovan eläintarhan lisääntymiskeskukseen.

Korkeasaari onnistui useiden Euroopan eläintarhaliiton (EAZA) uhanalaisten lajien suojeleohjelmiin kuuluvien lajien lisääntymisessä: jälkeläisiä saivat mm. metsäpeurat, takinit, villihevoset, pikkupanda, kultatamariini, valkopääsaki ja kierteissarvivuohet. Lajistoon palasivat mm. lyhytkorvakuonokkaat, haisunäädät ja krokotiililiskot. Muihin tarhoihin vietiin Korkeasaaresta syntyneitä eläimiä, mm. hyasinttiara, lumileopardi, kultatamariineja, pikkumangusteja, varpuspöllöjä ja hondurasinpiikkihäntäiguaaneja.

Korkeasaaren intendentti ja kuraattori työskentelivät EAZAn lajikomiteoissa puheenjohtajana ja EEP-koordinaattorina.

Luonnonvaraisten eläinten hoitola vastaanotti lähes 800 loukkaantunutta luonnonvaraista eläintä, joista noin 40 % palautettiin luontoon. Määrä on 20 % edellisvuotta pienempi, sillä eläinten vastaanottoa supistettiin voimakkaasti elokuussa alkaneen karanteenirakennuksen peruskorjauksen vuoksi.

Vuoden aikana toteutettiin yhteistyössä eläintarhan palvelutuottajien kanssa useita yleisötapahtumia, kuten yläkoululaisille ja lukioille tarkoitettu ympäristöaiheinen konferenssi, suuren yleisön suosikki Kissojen yö, taidetapahtumat Art Meets Ice ja Art Meets Sand ja joukko talvitapahtumia. Tapahtumiin osallistui noin 90 000 vierailijaa eli noin viidennes eläintarhan kävijöistä.

Ryhmäpalveluiden markkinointia kehitettiin yhdessä sopimuskumppanien kanssa. Markkinointiyhteistyö HOK-Elannon kanssa käynnistettiin keväällä.

2. Talous ja kävijämäärät

Eläintarha oli vuonna 2011 jo kuudetta vuotta nettobudjetoinnin piirissä. Toimintakatteeksi oli budjetoitu 4,3 milj. euroa. Tulokertymä ylitti budjetoidun (2,2 milj. euroa) kaikkiaan 1 831 849 eurolla. Menot lisääntyivät 1 801 186 euroa, joten toimintakate oli - 4 280 337 euroa (budjetoitu 4,3 milj. euroa). Tulomuodostus mahdollisti kertyneen tulon käyttämisen tarpeellisiin hankintoihin ja kattamaan poikkeuksellisesta lumitalvesta kertyneitä kuluja. Tulokertymällä hankittiin mm. ympäristöyksikön työkoneita, atk-laitteita sekä korjattiin heikkokuntoisia eläintiloja sekä teiden asfaltointia. Pääsylippu- ja oheistuotteista saatavat tulot sekä vuokratuotot ravintoloista, kioskeista ja matkamuistomyymälöistä kattavat 48 % (edellisenä vuonna 44 %) viraston menoista.

Vuosi	2007	2008	2009	2010	2011
Kävijämäärä (hlöä)	510 963	498 031	546 201	436 136	489 621
Käyttömenot, budjetoitu (t€)	5 520	6 019	6 280	6 600	6 511
Käyttömenot, toteuma (t€)	5 778	6 425	7 616	6 905	8 312
Tuotot, budjetoitu (t€)	1 694	1 733	1 728	2 200	2 200
Tuotot, toteuma /t€)	2 194	2 726	3 318	3 025	4 032
Toimintakate, budjetoitu (t€)	3 827	4 286	4 552	4 400	4 311
Toimintakate, toteuma (t€)	3 584	3 700	4 300	3 880	4 280

Vuonna 2011 irtaimen omaisuuden hankintaan varattua määrärahaa käytettiin kiinteistö- ja ympäristöhoitoyksikön kuljetuskaluston uusimiseen. Kaupunginvaltuusto myönsi ylitysoikeuden 1.2.2012 määrärahan korottamiseksi. Ylityksen katteena oli vastaavan suuruinen säästö Korkeasaaren eläintarhan käyttötaloudessa vuonna 2011.

Vuonna 2011 Korkeasaaren kävijämäärä oli 489 621 kävijää, joka on pitkäaikaisen keskiarvon mukainen, mutta jää asetetusta tavoitteesta, joka on 570 000 kävijää. Yleisömäärään vuonna 2011 vaikuttivat sekä kylmä ja luminen talvi että heinä-elokuun helteet. Vastaava yleisömäärän vähennys näkyi kaikissa Helsingin yleisökohteissa sekä muissa suomalaisissa ja pohjoismaisissa eläintarhoissa. Kävijämäärät nousivat 12 % ja tuotto 33 %.

3. Asiakastyytyväisyys

Vuoden 2011 aikana Korkeasaaren eläintarhassa keskityttiin asiakastyytyväisyyden parantamiseen liittyviin hankkeisiin, eläinten hyvinvoinnin ja yleisen turvallisuuden parantamiseen sekä puistorakentamiseen. Korkeasaaren lipunmyynti- ja porttijärjestelmän uudistushanke saatettiin päätökseen.

Korkeasaaren vuositeemana oli eläinten käyttäytyminen. Käyttäytymisen erityispiirteitä havainnollistettiin kunkin kuukauden nimikkoeläimen kertomana ja vuoden mittaan viestikapulana olivat niin sarjakuvat, pelit kuin jää- ja hiekkaveistoksetkin.

Eläintarhan luontokouluun ja erilaisiin opetustapahtumiin osallistui vuoden aikana 255 ryhmää. Ryhmäopastuksia tehtiin 312 kpl ja ns. suurelle yleisölle tarjottiin kesäsesongin aikana vartteja/havainnointituokioita 322 kpl.

Vuoden 2011 aikana tehtiin 5 asiakaskyselyä 4.6.–18.9. välisenä aikana (jakso kattaa vuoden kävijämäärästä noin 80 %). Palautettuja vastauksia oli 641. Asteikolla 1–6 eläintarha sai yleisarvosanan 4,66. Vuonna 2010 yleisarvosana oli 4.59. Alimman arvosanan sai edellisten vuosien tapaan eläinten näkyvyys 4,03 (2010: 4,03. Korkeasaaren tarhat ovat käytettyjen tilastandardien takia poikkeuksellisen väljiä ja kasvistoltaan rikkaita; eläinten näkyvilläolo vaihtelee). Seuraavaksi heikoimmat arviot olivat Ravintola Pukilla 4,14 (2010:4,25) ja yleisötilojen siisteys 4.34 (2010: 4,28), joihin molempiin vaikuttavat suurelta osin eläintarhan palveluntuottajien toimet. Eläinlajiston kiinnostavuus arvioitiin 4,82 (2010: 4,77) arvoiseksi, puistoalueiden viihtyisyydelle annettiin 4,81 (2010: 4,69) ja lipunmyynnille 5,19 (2010: 5,06).

Korkeasaari osallistui vuonna 2011 Tampereen yliopiston tutkimukseen, jossa selvitettiin miten tavoitetaan haastavia kävijäryhmiä. Käyntikokemusten perusteella ideoidaan eri kohderyhmille suunnattuja palvelusisältöjä.

4. Rakentaminen

Kesällä 2011 valmistui uusi visenttitalli ja -tarha, jotka rakennettiin huonokuntoisen vanhan tallin ja kuluneen tarhapohjan paikalle. Peruskorjauksia tehtiin useassa eläintilassa: haisunäätien, vapitien, hevosten, metsäpeurojen ja alppikauriiden tarhoja korjattiin ja tarhojen maapohjia kunnostettiin. Vanha lentohalli kunnostettiin ja siihen otettiin

suomalaisia maatiaiskanoja. Africasia-taloon avattiin uusi näyttelykokonaisuus, jossa esitellään noin 15 erilaista hyönteislajia.

Korkeasaaren eläintarhalle myönnettiin investointimääräraha 2,3 miljoonaa euroa vuodelle 2011 yleisten töiden lautakunnan käyttöön.

Rahasta käytettiin 1,7 miljoonaa euroa vuoden 2011 aikana seuraavasti:

- Korkeasaaren ympäristötöihin 440 000 euroa
- Visenttiarhan ja -tallin rakentamiseen ympäristöineen 208 000 euroa
- Amazoniatalon vesikattotöihin 7 540 euroa
- Kurkipuiston ja perhospuutarhan suunnittelun aloittamiseen 20 000 euroa
- Huvilan peruskorjaukseen 40 000 euroa
- Palosaaren luonnonvaraishoitolan peruskorjaustyön aloittamiseen 456 000 euroa
- Karhusalin suunnittelu ja muutostöihin 76 000 euroa
- Korkeasaaren perusparannustöihin 492 000 euroa:
 - Useiden pienempien saneeraus- ja muutoshankkeiden toteutus mm. peura- ja ahmatarhojen muutos- ja korjaustyöt, alppivuohitarhan salaojituksen uusiminen, vanhan lentohäkin kunnostaminen kanalaksi,
 - Ylläpidettiin olemassa olevaa ikääntyvää kiinteistö- ja tarhakantaa mahdollisimman pienellä energian kulutuksella ja ympäristökuormalla.
 - Rakennettiin ja ylläpidettiin mm. väliaikaiset sähköistys- ja lavastusrakenteet erilaisiin tapahtumiin mm. Kissojen yö ja Pääsiäissaari.

5. Henkilöstö

Korkeasaaren kaikki 73 vakanssia on ollut täytettyinä toimintavuonna. Lisäksi Korkeasaari on työllistänyt erilaisiin kehittämishankkeisiin ja kesäkausiksi määräaikaista työvoimaa. Vakituista henkilöstä lähes puolet on naisia ja puolet miehiä. Keksi-ikä on hieman yli 47 vuotta. Koulutuspäiviä kertyi työntekijää kohden 1,5.

Työhyvinvointikyselyyn vastasi 50 työntekijää, eli yli 60 %. Vastausten perusteella kehittämiskohteiksi on valittu tiedonkulku.

Eläintarhan avainhenkilöiden osalta vuoden 2011 aikana merkittäviä muutoksia olivat mm. eläintarhan johtajan sihteerin Ulla Rosquist eläköityminen ja hallintopäällikön irtisanoutuminen. Eläintarhan sihteerin vakanssi muutettiin suunnittelijan vakanssiksi ja tehtävään valittiin VTM Jenni Ahtiainen.

Eläintenhoitoyksikössä täytettiin vuonna 2011 avoimeksi jäänyt kuraattorin toimi (FK Paula Holma erosi tehtävästä kesäkuussa 2011): tehtävään valittiin FT Ville Vepsäläinen, joka vastaa jatkossa lintujen- ja trooppisten lajien hoidosta.

Asiakaspalveluyksikköön ympäristökasvattajan tehtävään valittiin FM Tero Kirjosalo.

5. Ympäristö

Korkeasaaren eläintarhassa ei ole laadittu vuosittain erillistä ympäristöohjelmaa.

Ympäristöasiat otetaan huomioon Korkeasaaren eläintarhassa käytännön työssä kussakin yksikössä, mm. noudetaan Green Office -periaatteita toimistotyössä, kilpailutettujen palvelutuottajien valinnassa on painotettu ympäristösertifiointia. Korkeasaaren toiminnan luonteeseen kuuluu ympäristöarvojen huomioiminen kaikessa toiminnassa. Korkeasaarella on nimetty yksi ekotukihenkilö.

Korkeasaaren eläintarhan ympäristökustannukset on eritelty ja raportoitu Helsingin kaupungin ympäristökeskukselle Ympäristökeskuksen ohjeiden mukaisesti vuoden 2011 osalta.

Jukka Salo

eläintarhan johtaja